

Bytomt och lägenhetsbebyggelse i Simonstorp och Gållbo

L2012:8707, L2012:8708, L2012:9503, L2011:1739

Simonstorp 1:4, Gållbo 3:1

Hällestad och Regna socknar

Finspångs kommun

Östergötlands län

Johnny Rönngren

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB

Radiatorvägen 11, 702 27 Örebro

Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se

arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

---

*Översiktskarta över Östergötlands län med platsen
för schaktningsöverkningarna markerad i rött.*

© 2022 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2022:50

Författare Johnny Rönngren

Kvalitetsgranskning Nina Balknäs

Grafisk form Nina Balknäs

Omslagsfoto Husgrund från lägenhetsbebyggelse L2012:9503,
numera del av Simonstorps bytomt.

Foto Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Villkor finns tillgängliga på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: R50223371_200001

Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2022:50

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Bytomt och lägenhetsbebyggelse i Simonstorp och Gållbo

L2012:8707, L2012:8708, L2012:9503, L2011:1739

Simonstorp 1:4, Gållbo 3:1

Hällestad och Regna socknar

Finspångs kommun

Östergötlands län

Johnny Rönngren

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö	6
Simonstorp.....	6
Gällbo	6
Syfte	9
Metod och genomförande	9
Resultat.....	10
Lägenhetsbebyggelse (Skvallerbäcken) L2012:8707 och L2012:8708.....	10
Historisk bakgrund	10
Resultat	12
Tolkning, revidering och registrering	15
Lägenhetsbebyggelse (Simonstorp) L2012:9503 till bytomt (Simonstorp) L2022:10670.....	16
Historisk bakgrund	16
Resultat	18
Tolkning och revidering	20
Lägenhetsbebyggelse (Härsbäcken) L2011:1739.....	20
Historisk bakgrund	20
Resultat	20
Tolkning och revidering	21
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	23
Tekniska och administrativa uppgifter	24
Referenser	25
Bilagor	26
<i>Bilaga 1. Schakttabell .....</i>	<i>26</i>
<i>Bilaga 2. Anläggningstabell.....</i>	<i>26</i>
<i>Bilaga 3. Vedartsanalys.....</i>	<i>27</i>
<i>Bilaga 2. ¹⁴C-analys.....</i>	<i>28</i>

Figur 1. Översiktskarta med platserna för undersökning markerade med svart cirkel. Skala 1:250 000.

SAMMANFATTNING

Då Finet AB skulle utföra markarbete i form av nedgrävning av fiberkabel inom Hällestad och Regna socknar i Östergötlands län skulle fyra lämningar i form av lägenhetsbebyggelse att beröras. Arkeologgruppen fick i uppdrag av Länsstyrelsen i Östergötlands län att utföra arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning på dessa platser. Vid schaktning genom lämningarna undveks synliga lämningar såsom husgrunder. I ett fall påträffades en härd.

I ett fall uppmärksammades att en lägenhetsbebyggelse hade felaktig lämningstyp och korrigerades till bytomt/gårdstomt. Övriga lägenhetsbebyggelsers antikvariska status reviderades från möjlig fornlämning till fornlämning.

INLEDNING

I samband med att Finet AB utförde markarbeten i form av fibergrävning inom Hällestad och Regna socken i Östergötland genomförde Arkeologgruppen en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Fiberkabeln skulle grävas ned parallellt med väg 1134, mellan Simonstorp och Igelfors. Längs sträckan berördes fyra lämningar, samtliga registrerade som lägenhetsbebyggelse. Tre av lämningarna var belägna inom Simonstorps ägor i Hällestad socken medan en lämning låg inom Gållbos ägor i Regna socken. Schaktningsövervakningen utfördes under våren och sommaren 2022. Arbetet bekostades av Finet AB.

BAKGRUND OCH KULTURMILJÖ

De undersökta lämningarna var belägna inom två gårdsägor: Simonstorp i Hällestad socken och Gållbo i Regna socken.

Simonstorp

Simonstorp i Hällestad socken är beläget söder om Hanesjön, omkring 14 kilometer nordväst om Finspång. Inom byns ägor förekommer en handfull lämningar i form av tre lägenhetsbebyggelser (L2012:9503, L2012:8707, L2012:8708), en hytta (L2012:8843), två broar (L2012:9319, L2012:9320), och en stenmur (L2012:9587). I nära anslutning till byns ägor finns även en undersökt och borttagen stensättning (L2012:8977) och en boplats (L2008:3105) med påträffade anläggningar såsom stolphål, härdar, kulturlager och fynd av förglasad slagg, keramik och skörbränd sten (Fendin 2008).

Gållbo

Gållbo i Regna socken är beläget vid nordvästra änden av Björkesjön, omkring 15 kilometer nordnordväst om Finspång. Inom byns ägor förekommer, förutom den vid undersökningen aktuella lägenhetsbebyggelsen L2011:1739, ytterligare två lägenhetsbebyggelser (L2011:1740, L2011:1082) och en bro (L2011:1568) över Horsbäcken.

Figur 2. Omgivande lämningssbild i Simonstorp. Skala 1:15 000.

Figur 3. Omgivande lämningsbild i Gållbo. Skala 1:8 000.

SYFTE

Syftet med den arkeologiska undersökningen var i första hand att undvika att fornlämningars skadades, men där det inte kunde undvikas att löpande undersöka, dokumentera och om möjligt datera eventuella påträffade anläggningar och lager inom de delarna av lämningarna.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Uppdraget innebar att utföra arkeologisk schaktningsövervakning inom de lämningar som berördes av markarbeten för fiberkabel. Det utfördes enligt två metoder. I de fall där arkeolog närvarade vid schaktningsarbetet samtidigt som kabel skulle nedgrävas utfördes skiktvis grävning med maskin ned till planerat schaktdjup längs den planerade ledningssträckan. I annat fall utförde arkeolog och grävmaskin schaktarbete innan ledning skulle nedläggas. Sökschakt grävdes ned till anläggningsnivå eller naturlig marknivå längs den planerade ledningssträckan. Därefter kunde entreprenör återkomma och plöja ned ledningen i de redan grävda schakten.

Schakt och eventuella anläggningar dokumenterades. Dokumentation skedde genom digital inmätning och skriftliga beskrivningar; till dem knöts digitala fotografier. Inmätning skedde med handhållen GPS.

RESULTAT

Lägenhetsbebyggelse (Skvallerbäcken) L2012:8707 och L2012:8708

HISTORISK BAKGRUND

I den äldre storskifteskartan från år 1791 syns ingen bebyggelse vid platsen för L2012:8707 och L2012:8708 (LMA 1791:05-HÄL-75). Området för den västra lämningen utgörs av skogsmark och skogig hagmark. Den östra lämningen är belägen inom ett område kallat "Rödjan", vilket antyder att det rör sig om röjd mark som sannolikt avsetts att övergå från skog till hävdad odlingsjord.

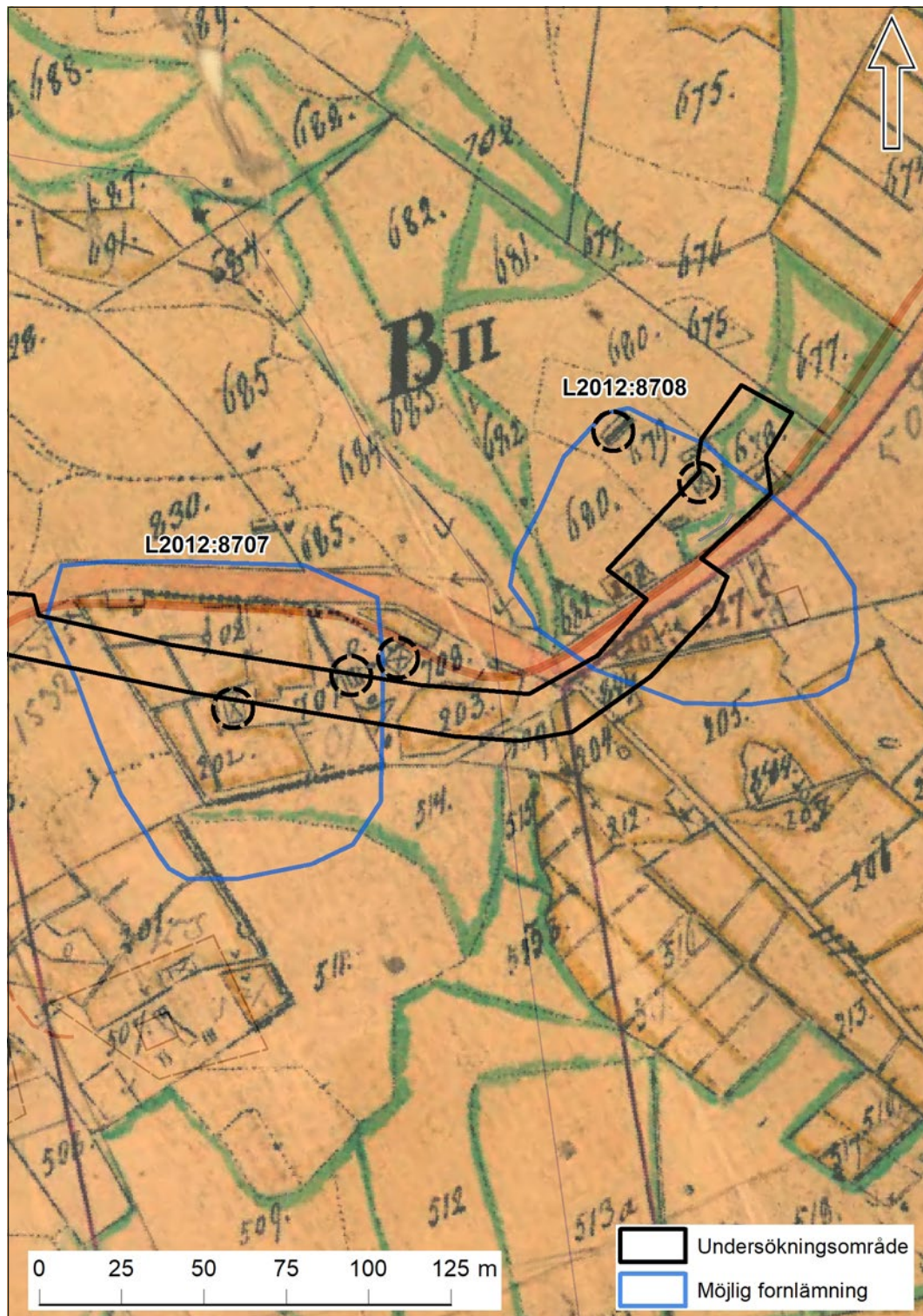
I laga skifteskartan från år 1853 förekommer bebyggelse inom L2012:8707 och L2012:8708 (LMA 1853:05-HÄL-280). Enligt den tillhörande kartbeskrivningen benämns platserna som "Skvallerbäcken". Namnet går att följa i husförhörlängder där det först uppträder från och med år 1832 då två hushåll med namnet figurerar under Simonstorps ägor (husförhör 1832-37:261). Vid tiden kring laga skifteskartans upprättande fanns fyra hushåll med namnet Skvallerbäcken (husförhör 1848-1851:230).

I häradskartan från år 1864 (RAK 1868:J112-55-3) förekommer bebyggelse inom båda lämningarna i form av en backstuga och två jordetorp. Här finns emellertid en skillnad i bebyggelseläget för den östra lämningen som visar att bebyggelsen flyttats (L2012:8708). Enligt 1853 års karta fanns enbart bebyggelse på nordvästra sidan om vägen medan häradskartan visar att bebyggelse enbart förkom på sydöstra sidan.

Lämningsbeskrivningen i Kulturmiljöregistret (KMR) för L2012:8708 är mycket knapphändig och anger att det förekommer sex husgrunder vid platsen varav flera otydliga och anlagda direkt på berg (KMR L2012:8708). Vid ominventering av platsen kunde fyra husgrunder lokaliseras på nordvästra sidan om vägen, dock inga sydöst om vägen. I lämningsområdets sydöstra del fanns en bostad som uppförts på platsen under sen tid, efter ekonomkartans upprättande. Möjligen har man vid uppförandet av byggnaden utfört markberedning av ytan varvid tidigare husgrunder bortschaktats.

Lämningsbeskrivningen för L2012:8707 anger att det förekommer fyra husgrunder vid platsen. Två av husgrunderna är källarliknande och belägna i områdets centrala delar. I norr, närmast landsvägen, finns två husgrunder som till stor del är täckta av landsvägen. Området inom lämningen utgörs av röjda och terrasserade odlingsytor och ett tiotal odlingsrösen (KMR L2012:8707). De beskrivna husgrunderna påträffades vid ominventeringen av platsen.

Figur 4. Utdrag ur lagaskiftes karta över Simonstorp år 1853. Byggnader i kartan är markerade med svarta cirklar. Skala 1:2 000.

Figur 5. Vy över Skvallerbäcken öster om bäcken (L2012:8708) och schakt 2. Foto från sydväst.

RESULTAT

Arbetet inleddes i fält med en förberedande inventering av området längs ledningsdragningen av arkeolog tillsammans med grävmaskinisten. Det gjordes i syfte att lokalisera eventuella husgrunder längs sträckan och därmed undvika dem vid schaktarbetet.

Schakt 1 grävdes längs en sträcka om 70 meter i nordöstlig-sydvästlig riktning. Schaktet var 0,5 meter brett och 0,5-0,8 meter djupt. Utmed nästintill hela sträcka, förutom 10 meter av schaktets sydvästra ände, grävdes det längs en redan nedgrävd strömkabel som låg på 0,5-0,8 meters djup. Schaktet innehöll därmed till stora delar omrörda jordmassor. I den orörda delen av schaktet, i sydväst, utgjordes stratigrafien av torv, matjord och ett svart kolrikt lager (A1) vid 0,2-0,25 meters djup som överlagrade siltinblandad sandig morän. Kollagret var 0,05-0,1 meter tjockt. Det härrör sannolikt från svedjning av platsen i samband med att marken röjdes under sent 1700-tal.

Schakt 2 var 80 meter långt och grävdes i nordöstlig-sydvästlig riktning. Området för schaktet utgjordes av plan åkermark. Schaktet var 0,5 meter brett och grävdes till ett djup om 0,3-0,4 meter. Lagerföljden utgjordes av matjord med en tjocklek om 0,1-0,2 meter följt av stenbunden morän. Schaktning utfördes längs med en redan nedgrävd strömkabel.

Schakt 3 grävdes på västra sidan om vattendraget. Inledningsvis var det tänkt att schaktning skulle ske genom lämningsområdet för L2012:8707. Men väl på plats framgick att man ändrat den planerade sträckan och istället skulle gräva söder om lämningsområdet. Orsaken var att man önskade följa en redan

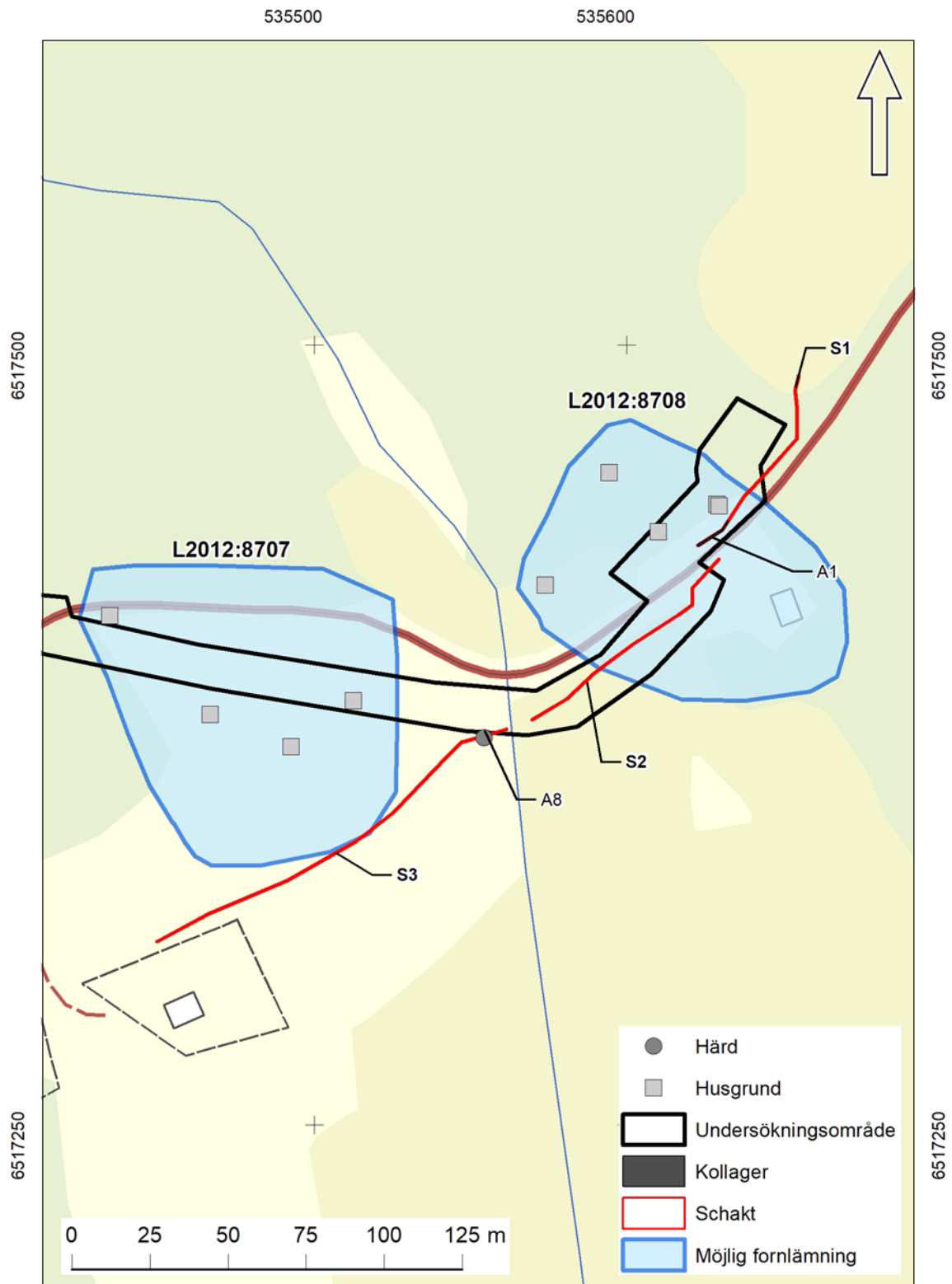

Figur 6. Vy över schakt 3 vid Skvallerbäcken väster om bäcken. Foto från öster.

nedgrävd strömkabel. Området för den grävda sträckan utgjordes av öppen hagmark. Marken har sannolikt inte brukats med tyngre odlingsredskap under modern tid då det tydligt gick att ana en svag försänkning i terrängen efter den redan nedgrävda strömkabeln.

Emellertid grävdes den östra tredjedelen av schaktet i orörd mark innan man stötte på strömkabeln. Schaktet var 140 meter långt i nordöstlig-sydvästlig riktning, 0,5 meter brett och 0,2–0,3 meter djupt. Matjorden var inte tjockare än 0,1 meter och överlagrade en rikligt stenbunden och grusig morän. Omkring 10 meter från den östra schaktkanten påträffades en härd (A8) vid 0,45 meters djup under siltinblandad matjord. Härden var 0,6 meter bred och 0,1 meter djup. Den innehöll en rikligt mängd kol varvid ett kolprov insamlades för vedartsanalys och ^{14}C -datering. Vid vedartsanalysen utplockades kol från björk som daterades till 1661–1949 e. Kr. Invid vattendraget var lagret av matjord tjockare, sannolikt som en följd av återkommande översvämning och påförande av slamsediment.

Figur 7. Schaktplan för schakt 1, 2 och 3 vid Skvallerbäckens lägenhetsbebyggelse-grupp. Skala 1:2 000.

TOLKNING, REVIDERING OCH REGISTRERING

A1 – kollager

I samband med schaktning längs schakt 1 påträffades ett kolrikt lager under matjorden. Det härrör sannolikt från svedjning av platsen i samband med att marken röjdes under sent 1700-tal. Lagret representerar därmed sannolikt verksamhet som föregått lägenhetsbebyggelsen, möjligen som en etableringsfas då platsen hävdats för odling.

A8 — härd

Den sentida dateringen pekar på att härden kan knytas till verksamhet kopplad till den närliggande historiska bebyggelsen. Mest sannolikt till lägenhetsbebyggelse L2012:8707 på vars mark härden påträffades.

L2012:8707

Lämningen är äldre än år 1850 med tidigast antagbara datering till 1830-tal. Dateringen baseras på att platsen enligt lagaskifteskartan från år 1853 benämns Skvallerbäcken som utifrån husförhör dateras till 1830-tal. Bebyggelse på platsen förekommer inte i kartan från år 1791. Antikvarisk status ändras därmed från möjlig fornlämning till fornlämning. Lämningen är i övrigt övergiven, och av äldre tiders bruk såsom plats för torp och backstuga.

L2012:8708

Lämningen är äldre än år 1850 med tidigast antagbara datering till 1830-tal. Dateringen baseras på att platsen, enligt lagaskifteskartan från år 1853 benämns Skvallerbäcken som utifrån husförhör dateras till 1830-tal. Antikvarisk status ändras därmed från möjlig fornlämning till fornlämning. Den ursprungliga torpbebyggelsen är övergiven och platsen är obebyggd. Lämningen är i övrigt övergiven och av äldre tiders bruk såsom plats för torp och backstuga. Den nuvarande byggnaden på platsen är ditflyttad i sen tid och har ingen koppling till tidigare bebyggelse.

Lägenhetsbebyggelse (Simons- torp) L2012:9503 till bytomt (Simons- torp) L2022:10670

HISTORISK BAKGRUND

Lämningen är registrerad som lägenhetsbebyggelse i form av två husgrunder: en källare och ett boningshus med raserad spismur.

Kartstudier visade att lämningarna emellertid utgjorde rester av Simons-
torps bytomt (LMA 1791:05-HÄL-75; LMA 1853:05-HÄL-280). Byn har medeltida
belägg och en Germund i Simonstorp omnämns i samband med en tingsdom
år 1410 i Finspång (SDHK:17415).

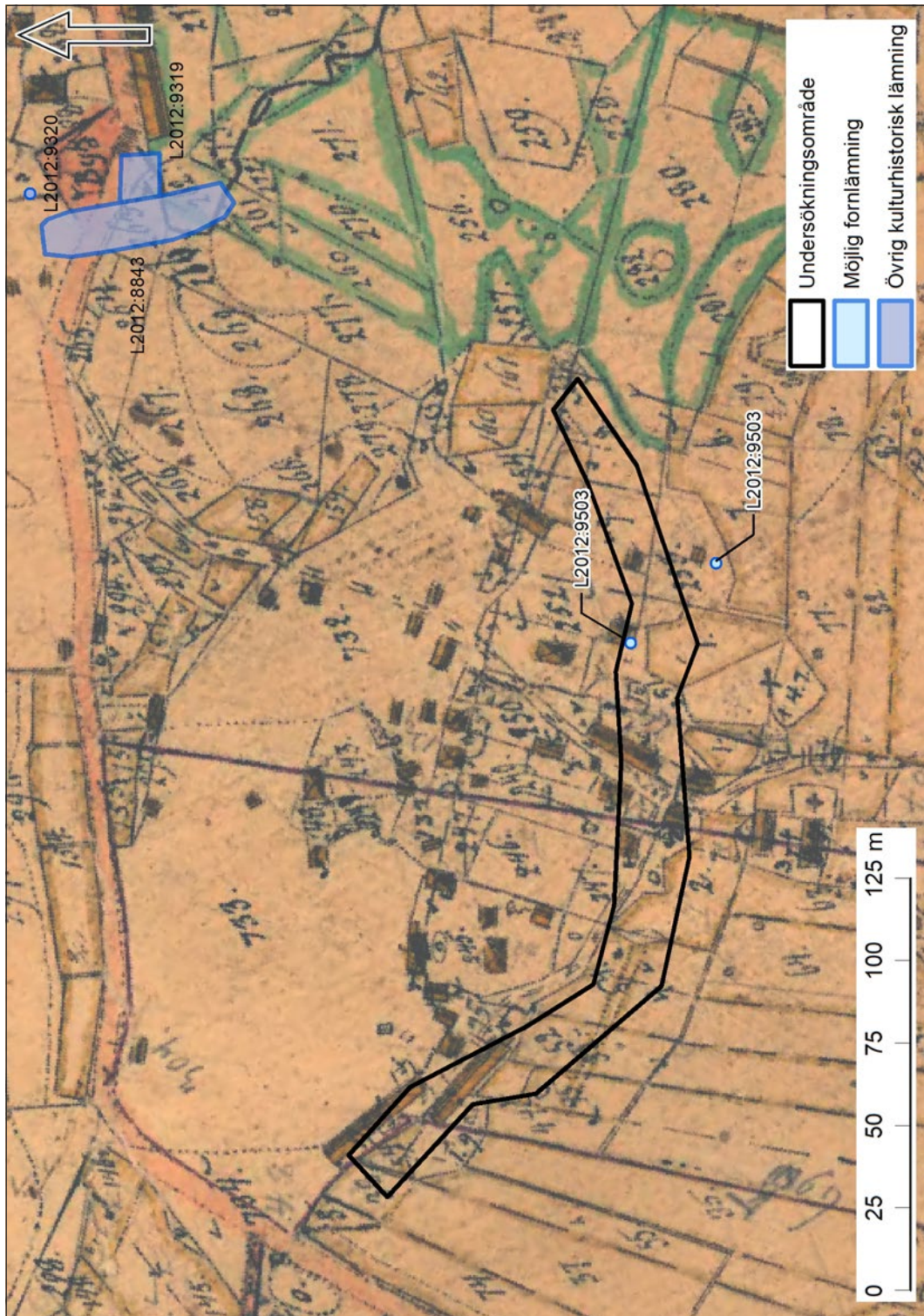
Byns utbredning redovisas bland annat i storskifteskartan från år 1791 och
i laga skifteskartan från år 1853. I storskifteskartan från år 1791 beskrivs be-
byggelsen varit belägen på nordöstra delarna av tomterna medan "jordpäron-
land" var belägna i tomternas sydvästra delar (LMA 1791:05-HÄL-75). De be-
byggda delarna av byn anges ha varit stenbundna med berg i dagen.

I laga skifteskartan från år 1853 finns byns bebyggelse utritade. Här fram-
går, i likhet med tomtbeskrivningarna från år 1791 att bebyggelse inom den
västra och östra tomten, främst var koncentrerade kring tomternas nordöstra
delar. Emellertid förekommer bebyggelse inom hela den mellersta tomten.
Byggnaderna är delvis tätt placerade och utgörs av långsmala byggnader som
sannolikt varit lador medan de mindre byggnaderna utgjorts av en blandning
av bostadshus och mindre ekonomibyggnader.

Figur 9. Husgrund med spisorösa L2012:9503, sedd från sydväst.

Figur 8. Utdrag ur laga skifteskarta över Simonstorp år 1853. Bebyggelsen är tätt anlagd och tidigare registrerade husgrunder utgör del i bytomten. Skala 1:2 000.

RESULTAT

Arbetet inleddes i fält med en förberedande inventering av området längs ledningsdragningen av arkeolog tillsammans med grävmaskinisten. Ett flertal av husgrunderna från 1853 års karta kunde lokaliseras tillsammans med de redan registrerade husgrunderna. Emellertid saknades i vissa fall spår efter de byggnader som redovisades i 1853 års karta eller utgjordes av diffusa spår i form av en till synes hoprafsad stenhög efter en eventuell rivning. Oavsett om husgrunder kunde lokaliseras i terrängen eller inte så utvaldes en schaktsträcka som i lägsta grad skulle riskera att beröra läget för en tidigare byggnad.

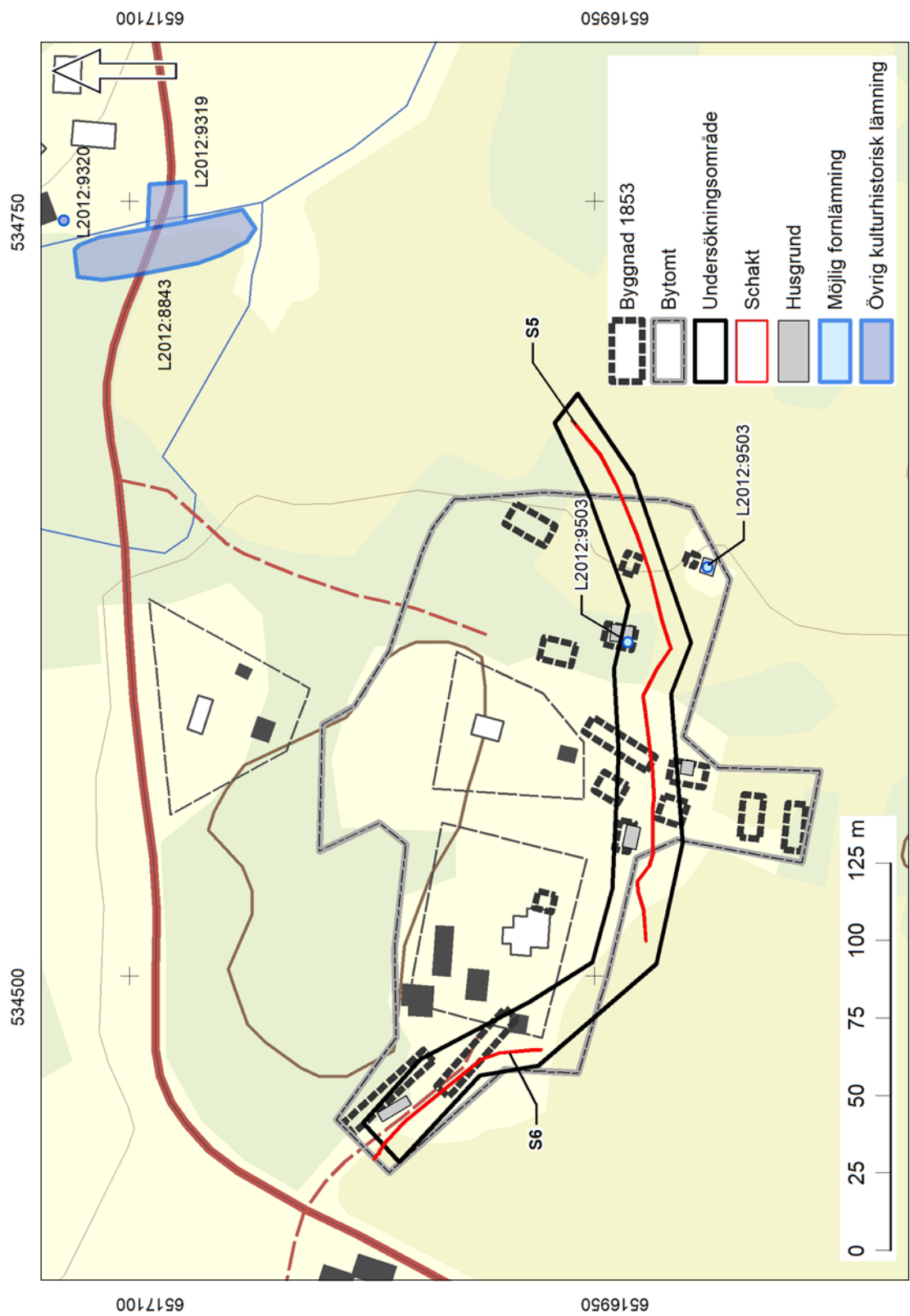
Schakt 5 var 210 meter långt, 0,5 meter brett och 0,4–0,6 meter djupt. Den östra halvan av schaktet grävdes i åkermark medan den västra halvan utgjordes av ej brukad tomtmark som var kuperad, stenig och beväxt med högt gräs. Längs den östra halvan, i åkermarken, utgjordes marken av sandig ljus matjord med en tjocklek om 0,2–0,3 meter med en undergrund av finkornig sandig morän.

Vid övergången från odlingsmark till tomtmark övergick det översta marklagret till tämligen stenbunden matjord med en tjocklek som varierade mellan 0,2 och 0,4 meter där det var som tjockast vid lokala svackor och tunnast vid höjderna. I samband med att schaktet grävdes genom den tidigare mellersta tomten med tät bebyggelse innehöll matjorden rikligt med kolfragment, klart fönsterglas och tegelfragment. Undergrunden utgjordes av grusig orange-färgad morän. Längs en sträcka om 40 meter fram till schaktets västra ände var matjordslagret närmast obefintligt med en tjocklek om 0,05 meter med en undergrund av grusig morän med mycket riklig förekomst av flata ovala moränstenar med en fraktion kring 0,05 meter.

Figur 10. Vy över schakt 5 inom Simonstorps bytomt. Foto från nordväst.

Figur 2. Schaktplan inom Simonstorps bytomt med läge för påträffades husgrunder och enligt 1853 års karta närliggande byggnader till schaktningsområdet. Skala 1:2 000.

Schakt 6 var 170 meter långt i nordvästlig-sydöstlig riktning, 0,5 meter djupt och 0,2–0,3 meter djupt. Den sydöstra delen av schaktet fram till en infartsväg grävdes på en grusad parkeringsyta till en intilliggande fastighet. Fastigheten inramades längs de nordvästra långsidan av en jordvall som även löpte parallellt med vägen. Sannolikt tillkom vallen i samband med avbaning inför byggnation. Där schaktet grävdes parallellt med infartsvägen schaktades det i ett befintligt vägdike. Vid schaktning påträffades enbart grusad vägbana eller av ett tunt torvskikt följt av sandig morän.

TOLKNING OCH REVIDERING

Arkeologiskt påträffades inga lämningar eller kulturlager inom området vid schaktning. Syftet var emellertid att i första hand tillse att fornlämning inte skadades varför schaktning vägledades genom områden som i minsta omfattning berörde eventuella lämningar såsom husgrunder.

Kartstudier har emellertid visat på att den befintliga lämningstypen behöver uppdateras sedan det inte rör sig om lägenhetsbebyggelse utan om en bytomt. Därför registrerades bytomt L2022:10670 baserat på byns storlek i laga skiftes kartan från år 1853. Punkterna, som ursprungligen markerade de två husgrunderna överfördes till den nyregistrerade bytomten. Då bytomten ännu är bebyggd fastställs den antikvariska statusen till möjlig fornlämning. De delar av bytomten som numera är obebyggda påträffas inom det nya lämningsområdets östra och södra del.

Lägenhetsbebyggelse (Härsbäcken) L2011:1739

HISTORISK BAKGRUND

Härsbäckens torp är belägen inom Gållbo bys ägor. Enligt lagaskifteskartan från år 1831 låg torpet vid byns gränsområde i nordväst där det gränsade mot nuvarande väg 1134 (LMA 1831:05-REG-76). Lämningen utgörs av två husgrunder varav den ena är beskriven som ett boningshus med en storlek om 6×10. Inom grunden finns ett spismursröse vid nordöstra kortsidan.

RESULTAT

På grund av de lokala förutsättningarna kunde inte schaktet grävas jämte vägen där berg i dagen låg ytligt. Inte heller fick schaktning utföras för nära en befintlig kraftledning med tillhörande kraftledningsgata. Därmed fanns enbart utrymme och möjlighet till schaktning genom lämningsområdet. En inledande inventering lokaliserade de två byggnaderna som var belägna i nordvästra och sydöstra delarna av lämningsområdet varför schaktet grävdes mellan husgrunderna.

Figur 12. Boningshusets husgrund inom Härsbäcken L2011:1939. Foto från nordöst.

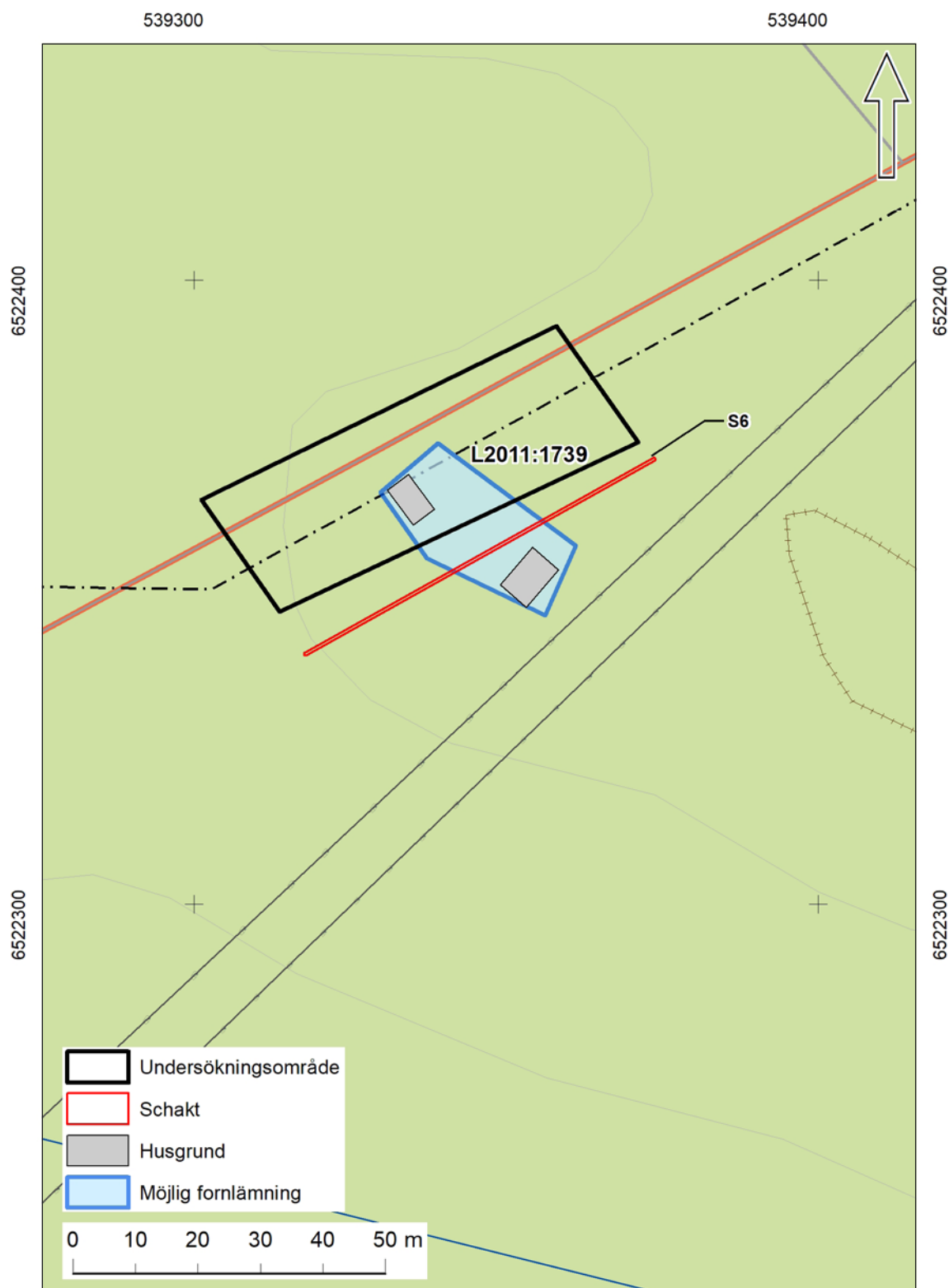
Schaktet var 60 meter långt, 0,5 meter brett och grävdes till ett djup om 0,6–0,8 meter. Lagerföljden utgjordes av ett enkelt torvskikt på 0,05–1 meters djup innan steril grusig morän påträffades.

TOLKNING OCH REVIDERING

Arkeologiskt påträffades inga lämningar eller kulturlager inom området vid schaktning. Syftet var emellertid att i första hand tillse att fornlämning inte skadades varför schaktning vägledades genom områden som i minsta omfattning berörde eventuella lämningar, såsom husgrunder.

Lämningen är äldre än år 1850 med tidigast antagbara datering till 1830-tal. Dateringen baseras på att platsen förekommer i karta från år 1831. I övrigt är platsen övergiven och representerar äldre tiders bruk som torp. Antikvarisk status ändras därmed från möjlig fornlämning till fornlämning.

Figur 13. Schakt och situationsplan inom L2011:1739.

UTVÄRDERING AV RESULTATEN

i förhållande till undersökningsplanen

Syftet var i första hand att undvika att lämning skadas och där det inte var möjligt att undersöka, dokumentera och om möjligt datera lämningarna.

Arkeologgruppen anser att syftet med schaktningsövervakningarna har uppfyllts. Vid samtliga berörda lämningar har synliga lämningar såsom husgrunder kunnat undvikas. I ett fall har en härd påträffats, vilket undersöktes, dokumenterades och daterades till efterreformatorisk tid. Vidare har antikvarisk status hos berörda lämningar reviderats i linje med rådande praxis enligt aktuell lämningstypslista.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Län	Östergötland
Kommun	Finspång
Landskap	Östergötland
Socken	Hällestad, Regna
Fastighet	Simonstorp 1:4 Gållbo 3:1
Lämningsnummer	L2012:8707, L2012:8708, L2012:9503, L2011:1739
Lämningsstyp	Lägenhetsbebyggelse, bytomt/gårdstomt
Datering	Historisk tid
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2021-03-03
Länsstyrelsens diarienummer	431-19750-2020
Ärendenummer i Fornreg	202100313
Arkeologgruppens projektnummer	P21005
Projektledning	Johnny Rönngren
Personal	Johnny Rönngren, Tobias Vinoy
Undersökningstid	2022-04-13-2022-06-20
Undersökt yta	298 m ²
Undersökt volym	149 m ³
Inmätningsteknik	Hand-GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99TM
Läge och koordinater	Gållbo, 9F4i82 X – 535621 Y – 6517424 Högsfall, 9F3h82 X – 539314 Y - 6522349
Höjdsystem	RH 2000
Arkiv	Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.
Digitalt arkiv	Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.
Fynd	Inga fynd påträffades i sam- band med undersökningen.

REFERENSER

Kartarkiv

LANMÄTERIMYNDIGHETENS ARKIV

1791. Storskifte, Simonstorp, akt:05-HÄL-75

1831. Laga skifte, Gållbo, akt: 05-REG-76

1853. Laga skifte, Simonstorp, akt: 08-HÄL-280

BILAGOR

Bilaga 1. Schakttabell

Snr	Storlek/m	Djup/m	Beskrivning
1	67x05	0,5-0,8	Mestadels omrört av elledning. 0,2 matjord följt av morän.
2	81x0,5	0,5-0,8	Matjord 0,2-0,3. Stenbunden morän i botten.
3	132x0,5	0,1-0,3	Matjord 0,05-0,1, i botten stenig morän
4	180x0,5	0,5-0,8	Matjord 0,2-0,5 följt av sandig morän.
5	65x0,5	0,5-0,8	Matjord 0,2-0,5 följt av sandig morän.
6	65x0,5	0,5-0,8	Matjord 0,2-0,5 följt av sandig morän.

Bilaga 2. Anläggningstabell

Anr	Typ	Storlek/m	Djup/m	Beskriv
1	Kollager	15x0,5	0,2	Kolrikt svartfärgat sandigt kollager.
8	Härd	0,6	0,1	Svartfärgad sand, rik på kol.

Bilaga 3. Vedartsanalys

ProjektId 2586

Närke, Finspångs kommun, Hällestads socken, Hällestad 1:14, Härd

HÄRD, A8, P1

Provet utgjordes av nära 4 cl sotig silt, delvid hopkittade till små klumpar. Efter genomgång framkom inget träkol överstigande 0,1 mm. För att fånga daterbart material torkades provet och hällades upp på ett fat med vatten. De små flagorna flöt på ytan och kunde därefter samlas in. De 14 fragmenten kommer från vad som tolkats som björk. De två örtstammarna tog inte tas tillvara.

Vikt (g)	Analyserad vikt (g)	Fragment	Analyserat antal	Cf Betula sp	Växtdelar (ört)*
0,1	0,1	25	16	14	2

* Ej tillvaratagna

Bilaga 4. ^{14}C -analys

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2022-11-10

Johnny Rönngren
Arkeologgruppen i Örebro AB
Radiatorvägen 11
702 27 ÖREBRO

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Hällestad, Östergötland. (p 4642)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-75832	Hällestad A8	-25,6	167 ± 30

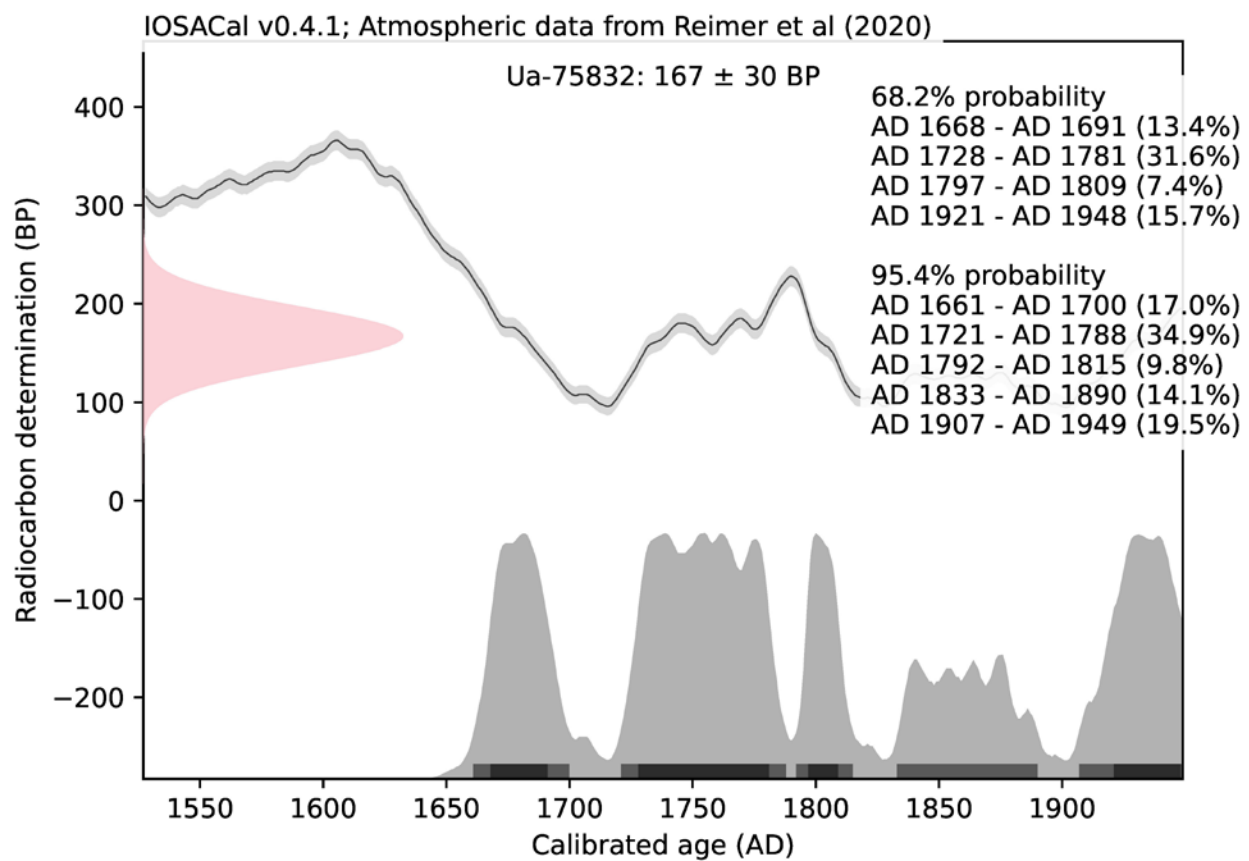
Med vänliga hälsningar

Maximilian Schmidt
2022.11.11
18:00:12 +01'00'

Maximilian Schmidt/Daniel Primetzhof

Kalibreringskurvor

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2022:50

